

Deres ref.
201104748

Vår ref / Saksbehandler
11/7710-2 G01 &13
Randi Røvik / tlf. 23 06 45 70

Dato:
23.03.2012

HØRING AV FORSKRIFT OM OVERSIKT OVER HELSETILSTAND OG PÅVIRKNINGSFAKTORER FOLKEHELSEFORSKRIFTEN

Fagforbundet viser til ovennevnte høring, som er en oppfølging av folkehelseloven som ble iverksatt fra 1. januar 2012. Tildeling av oppgaver og regulering av folkehelsearbeidet er i lovs form, og vi oppfatter at forslaget i hovedsak gjelder mindre, men nødvendige presiseringer.

Vi vil likevel peke på at selv om folkehelseloven bygger på gjeldende rett, er det dokumentert et stort behov for økt satsing på folkehelsearbeid, og behov for at folkehelsearbeidet i større grad inngår i det ordinære plan- og styringssystemet. Når det gis uttrykk for en generell oppfatning av at loven innebærer omfattende nye oppgaver og ansvar, er dette først og fremst et uttrykk for at det er et stort behov for å styrke folkehelsearbeidet. Forskriften vil i så måte bidra til å gi større kunnskap om folkehelsearbeidet.

Det er vår oppfatning at folkehelsearbeidet i stor grad kan ivaretas gjennom det virkemiddelapparat kommunene allerede har til rådighet, men vi har i ulike sammenhenger gitt uttrykk for at det er nødvendig med en bedre oppfølging av folkehelsearbeidet, og tydeligere forankring av ansvaret i budsjett- og planprosesser. Samtidig har vi også gitt uttrykk for at det er behov for en styrking av de økonomiske rammene til dette arbeidet. Forslaget til forskrift ivaretar hensynet til viktige forutsetninger for å ivareta ansvaret for folkehelsearbeidet, men som vi tidligere har gitt uttrykk for kan det være nødvendig med en tidsavgrenset øremerking av midler for å sikre at arbeidet ikke taper i prioriteringen med andre oppgaver.

Vår vurdering er at forslaget til forskrift er i samsvar med bestemmelsene i folkehelseloven når det foreslås å regulere arbeidet med å ha oversikt over befolkningens helse og påvirkningsfaktorer i kommuner og fylkeskommuner, og Nasjonalt folkehelseinstitutt oppgave med å gjøre opplysninger tilgjengelige. Implementering av ordlyden i folkehelseslovens bestemmelser gjør at forskriften gir en god veiledning med hensyn til kommunesektorens ansvar for folkehelsearbeidet.

Med tanke på at folkehelsearbeidet skal medvirke til en samfunnsutvikling som styrker folkehelsen og utjevner sosiale forskjeller i helse og levekår, er det en forutsetning at kommunene har oversikt over de forhold som påvirker folkehelsen.

Forslaget følger opp dette, og er på viktige områder klargjørende for begreper som folkehelseovens krav til "nødvendig oversikt". Det er i stor grad bakenforliggende faktorer som påvirker helsen, og dermed behovet for helse- og velferdstjenester. Temaene som foreslås i forskriftens §§ 3 og 4, og som knyttes til en årsakskjedemodell fanger opp disse ulike faktorene.

Krav til tematisk oversikt er et godt virkemiddel, men kan oppfattes som det motsatte selv om det tematiske innholdet er i samsvar med folkehelseovens bestemmelser og nødvendige for å ha oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan innvirke på helsetilstanden. Dette er imidlertid i stor grad faktorer som en må kunne forutsette at kommunene allerede har oversikt over, og nyttiggjør seg i forbindelse med budsjettarbeid, prioritering og dimensjonering av tjenester.

Forslaget vil på sikt også innebære en forenkling ved at en slik standardisering legger et bedre grunnlag for samarbeid og informasjonsutveksling. Vi oppfatter for øvrig at forslaget til bestemmelser om samarbeid og informasjonsutveksling er i samsvar med de grunnleggende føringer for Samhandlingsreformen og folkehelseoven.

Tydligere bestemmelser og krav vil også kunne bidra til bedre oppfølging og kontroll der tjenestene er organisert som samarbeid mellom kommuner, i interkommunale selskaper, av frivillig sektor eller som privatiserte tjenester.

Rapportering og kontroll er imidlertid et problematisk område, selv om det ligger stor egeninteresse i å få tilgang på de opplysninger som etterspørres. Et godt eksempel på dette er folkehelseprofilene fra Folkehelseinstituttet, som har vært tilgjengelig på nett fra januar 2012. Det videre arbeidet med forenkling og samordning på dette området, slik det er foreslått i § 5, er derfor positivt.

Når det gjelder forslagene om utarbeidelse av oversiktsdokument, og informasjon til befolkningen og frivillig sektor, er dette positivt i seg selv, men bedre oversikt vil også gi et bedre grunnlag for kunnskap og forståelse for oppgaver og ansvar på folkehelsefeltet. I den forbindelse vil vi peke på at dette også vil gi grunnlag for de ansattes engasjement og utvikling av tjenestene, men det er et udekket behov for kunnskap om den betydningen arbeidet har for folkehelsen. De ansattes organisasjoner er i så måte en ressurs. Dette forholdet er ikke spesielt omtalt i høringsnotatet, og vi vil derfor understreke at selv om informasjonen gjøres tilgjengelig på nett erstatter ikke det nødvendigheten av partssamarbeid også på folkehelsefeltet.

Forskriften pålegger ikke fylkeskommunene å gjennomføre fylkesvise helseundersøkelser, men det bør vurderes om det skal være en slik plikt hvis det ikke foreligger tilstrekkelig grunnlag for å utarbeide dokumentet om faglige vurderinger av konsekvenser og årsaksforhold, og identifisere folkehelseutfordringer i fylket. Dette dokumentet skal utarbeides hvert fjerde år, og et utilstrekkelig kunnskapsgrunnlag vil således ha store negative konsekvenser for folkehelsearbeidet.

Vi vil avslutningsvis gi uttrykk for at privatiserte tjenester er en kompliserende faktor, da virkemiddelapparatet i disse tilfellene er styrt av andre forhold enn ivaretagelse av folkehelsearbeidet. I praksis kan disse tjenestene derfor være lite fleksible og tilgjengelig for andre formål enn det som omfattes av konkurransegrunnlag og inngåtte avtaler. Dette forholdet berøres ikke i høringsnotatet, og vi foreslår derfor at det skal gjøres en vurdering av hvordan dette innvirker på folkehelsearbeidet.

Med hilsen
FAGFORBUNDET
Utredningsenheten

Jan-Tore Strandås
(sign)
leder

Randi Røvik
(sign)
rådgiver

Kopi: LO